jos 1 vietose ankstyviausių kultūrinio sluoksnio horizontų ar įžemio pasiekti nepavyko. Kasta iki 2,4–2,7 m gylio.

Nuo šurfo 2 P kampo PV kryptimi iškasta 8,2 m ilgio, apie 1 m pločio, 1,7–1,8 m gylio tranšėja, nuo kurios PV galo dar iškasta apie 2 m ilgio PR–ŠV kryptimi orientuota tranšėjos atkarpa, o pastarosios gale, virš požeminėje vandentiekio trasoje esančios sklendės – apie 1,5x1,5 m dydžio, iki 1,7–1,8 m gylio duobė šuliniui. Ši trasa sąlyginai pavadinta ***tranšėja 2***. Ties pastato kampu, iki 1,3 m atstumu nuo jo, iki 1,8 m gylio kultūrinis sluoksnis yra suardytas statant pastato pamatus. 3,8–6,1 m atstumu nuo pastato kampo kultūrinis sluoksnis tranšėjos vietoje yra suardytas statant greta esantį šulinį. Vietose, kur kultūrinis sluoksnis nesuardytas vėlesnių perkasimų, fiksuoti sluoksniai yra nuolaidūs PV kryptimi. Tranšėjos PV dalyje, po skaldos ir maišyto smėlio sluoksniais kastas iki 1,2 m storio pilkos žemės su griuvenų, žvyro, smėlio priemaiša, griuvenų su moliu, smėlio linzėmis sluoksnis. Giliau kastas fragmentiškas iki 10 cm storio molio sluoksnis, žemiau kurio buvo nepermaišytos struktūros iki 30 cm storio juodos žemės su smulkiomis griuvenomis sluoksnio viršutinė dalis. Tranšėjos ŠR dalyje šio, po maždaug 10 cm storio molio arba smėlio tarpsluoksniu kasto sluoksnio storis – apie 40 cm. Žemiau šio sluoksnio kastas apie 10 cm storio šlyno sluoksnis, po juo – iki 10 cm storio tamsiai pilkos žemės sluoksnio viršutinė dalis. Virš aprašytųjų molio ir smėlio tarpsluoksnių kastas iki 40 cm storio tamsiai pilkos spalvos žemės su griuvenų, degėsių, angliukų priemaiša sluoksnis. Virš jo buvo 5–7 cm storio maišyto smėlio sluoksnelis. Viršutinė kultūrinio sluoksnio dalis – iki 1 m storio pilkos žemės sluoksnis – suformuotas XX a.

Archeologinių žvalgymų metu buvo kasama iki 1,7–2,7 m gylio. Žvalgytose vietose ankstyviausi kultūrinio sluoksnio horizontai ar įžemis nepasiektas. Ankstyviausi pasiekti kultūrinio sluoksnio horizontai pagal aptiktus radinius datuojami XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia.

The field survey on Šventosios Dvasios Street

In 2008 a survey was conducted on Šv. Dvasios St. On this street in the SE part of Vilnius Old Town, small-scale earth work was carried out at the site of a conjectural ditch near the city's defensive wall (Figs. 1–3). The survey was conducted down to a depth of 1.7–2.7 m, which was sufficient for the construction requirements. The earliest part of the investigated cultural layer dates to the first half of the 17th century. Layers connected with the 1610 fire and the 1655 devastation of Vilnius were recorded.

Rytis Jonaitis, Irma Kaplūnaitė

Žvalgomieji tyrinėjimai ir žvalgymai T. Kosciuškos g. 10–12

2008 m. vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai ir žvalgymai Vilniaus senamiestyje (A1610K1), sklype T. Kosciuškos g. 10–12 (buvusių Sluškų rūmų aplinkoje). Darbai buvo susiję su senų komunikacijų ir vandentiekio sistemų sklype pakeitimu ir naujų įrengimu bei kiemo tvarkymu. Ištirti 8 šurfai (2x2 m dydžio, iš viso 32 m^2) (žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai) ir 12 perkasų (bendro

485 m² ploto) (archeologiniai žvalgymai). Iš viso tyrinėta ir žvalgyta apie 500 m² teritorija.

Šurfai 1–4 kasti sklypo P ir PR dalyje. Šurfuose iki 60–90 cm gylio fiksuoti supiltiniai archeologiškai nevertingi tamsiai pilkos žemės sluoksniai su XX a. šiukšlėmis. ***Šurfe 1*** po šiais sluoksniais, 70 cm gylyje nuo žemės paviršiaus atidengtas tamsiai pilkos žemės sluoksnis su griuvenomis. Jis sietinas su Sluškų rūmų statybos laikotarpiu – XVII–XVIII a. sandūra. Šurfas kastas iki 1,8 m gylio, įžemis nepasiektas. Šurfe 2 1,7–1,8 m gylyje ir šurfe 3 90 cm gylyje fiksuotas juodos durpingos žemės su medžio trūnėsiais sluoksnis. Jame neaptikta jokių radinių. Tai buvusios pelkės horizontas. Iš karto po šiuo sluoksniu šurfuose fiksuotas įžemis – šlynas. Šurfe 3 40–50 cm gylyje aptikta mūrinio statinio liekanų. Manoma, kad tai – buvusių laikinų XIX–XX a. pradžios pastatų pamatų fragmentai. Šurfe 4 iki pasiekto 1,5 m gylio fiksuoti tik supiltiniai nevertingi sluoksniai.

Šurfai 5–8 kasti sklypo P dalyje, prie T. Kosciuškos gatvės. Šurfuose 5 ir 6 apie 50–70 cm gylyje nuo žemės paviršiaus aptikti akmenų grindinio fragmentai. Jis datuotinas XX a. pradžia. Po šiuo grindiniu, taip pat šurfuose 7 ir 8 2–2,5 m gylyje nuo žemės paviršiaus fiksuotas intensyvus griuvenų sluoksnis. Griuvenos gana smulkios, iš didesnių plytų fragmentų galima spręsti, kad jos buvo su išilginėmis braukomis. Šis požymis ir išlikusių plytų fragmentų storis (7–8,5 cm) bei plotis (16 cm) leistų jas datuoti laikotarpiu iki 1655 m. – karo su Maskva. Griuvenų sluoksnis veikiausiai panaudotas rezidencijos teritorijos išlyginimui jau po šio karo. Tai galėtų būti kažkur šioje Vilniaus vietoje (Sluškų rūmų vietoje?) stovėjusių LDK didikų Kiškų rūmų liekanos. Giliau fiksuoti supiltiniai bei sąnašiniai sluoksniai.

Iš viso žvalgyta 12 perkasų. 11 perkasų žvalgyta Sluškų rūmų aplinkoje (320 m² ploto) ir viena – ties T. Kosciuškos gatve (165 m² ploto). Visose perkasose fiksuoti sluoksniai, analogiški aptiktiesiems vykdant žvalgomuosius tyrinėjimus. Viršutiniuose horizontuose fiksuoti supiltiniai sluoksniai. Po jais fiksuotas intensyvus griuvenų sluoksnis, sietinas su teritorijos tvarkymo darbais, vykusiais po 1655 m. Giliau fiksuoti sąnašiniai sluoksniai, po kuriais atidengtas pelkės horizontas – juoda durpinga žemė su medžio trūnėsiais. Giliau fiksuotas įžemis – šlynas.

Ateityje vykdant žemės judinimo darbus sklype būtinas archeologo dalyvavimas. Sklypo P dalyje (šurfų aplinkoje) iki 40 cm gylio galima kasti mechanizuotai, giliau būtini išsamūs tyrinėjimai. Sklypo Š ir centrinėje dalyje vykdant žemės judinimo darbus iki 1,2 m galima kasti mechanizuotai, kasant giliau reikia išsamių tyrimų. Sklypo viršutinėje dalyje, prie T. Kosciuškos gatvės iki 2 m gylio galima kasti mechanizuotai, giliau būtini žvalgymai.

The field survey and evaluation at T. Kosciuškos St. 10–12

In 2008 a survey and evaluation were conducted at T. Kosciuškos St. 10–12 (in the vicinity of the former Sluška palace). The work was connected with replacing the communications and water main systems on the plot and putting the courtyard in order. 8 test pits (a total area of 32 m²) and 12 trenches were excavated. A total area of around 500 m² was surveyed and evaluated. A 17th–20th century cultural layer was recorded. A layer of dark grey soil with rubble that should be connected to the construction of the Sluška palace at the turn of the 18th century was discove-

red in some of the test pits and trenches. A layer of black peaty soil, which contained rotten wood but no finds, was recorded under that. This is a horizon from a former bog. Fragments of early 20th-century stone paving were discovered in test pits in the S part of the plot near T. Kosciuškos St. A layer of dense rubble dating to the period prior to 1655 (the war with Moscow) was also recorded.

Rytis Jonaitis, Irma Kaplūnaitė

Tyrinėjimai Malūnų g. 4, 6, 6A

2008 m. spalio – 2009 m. sausio mėnesiais buvo pratęsti archeologiniai tyrinėjimai Vilniaus senamiestyje (A1610K1), sklypuose Malūnų g. 4, 6 ir 6A (apie ankstesnius tyrinėjimus žr. *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 246–249). Darbai buvo susiję su esamų ir buvusių pastatų pritaikymu butams bei požeminės automobilių stovėjimo aikštelės įrengimu. Iš viso pagal projektą buvo numatyta ištirti 590 m² plotą. Tačiau dėl prasidėjusios krizės statybų darbai buvo sustabdyti ir iki 2009 m. sausio vidurio ištirtas tik 200 m² plotas. Kada bus ištirti likę 390 m², neaišku. Tyrinėjimų metu patogumo dėlei sklypai buvo suskirstyti plotais (1 pav.).

Pirmuoju etapu buvo vykdomi žvalgomieji tyrinėjimai plote 1 – pastato viduje, būsimų kolonų vietose. Jų metu ištirti 8 šurfai (2x2 m² dydžio, bendro 32 m² ploto). Prieš pradedant tyrinėjimus, pastato viduje buvo nukastas iki 1 m storio statybinių šiukšlių sluoksnis. Šiame horizonte 60–70 cm gylyje nuo žemės paviršiaus atidengtos mūrinės konstrukcijos ir akmenų grindinių fragmentai. Mūrai ir grindiniai priklausė anksčiau čia stovėjusiems pastatams ir datuojami XIX a. Nuardžius konstrukcijas, tyrinėjimai toliau vyko būsimų kolonų vietose. Šurfuose fiksuotas iki 1,7 m storio kultūrinis sluoksnis, preliminariai datuojamas XVI–XX a.

Kitu etapu tyrinėjimai vykdyti prie ploto 1 P pamato. Čia ištirtas 6 m² dydžio plotas. Apie 1,8 m gylyje nuo žemės paviršiaus aptikti mūrinio statinio fragmentai. Virš jų fiksuoti supiltiniai tamsiai pilkos žemės su griuvenomis horizontai. Kaip parodė mūro architektūrinė analizė, tai galėjo būti ūkinis pastatas (pirtis?). Statinys priskirtinas klasicizmo stiliui ir datuotinas XVIII–XIX a. sandūra.

Tyrinėjimai pratęsti sklypo R dalyje. Čia ištirti plotai 2 ir 3 (11 ir 18 m² ploto). Šiuose plotuose (patalpose) fiksuotas iki 2 m storio kultūrinis sluoksnis, preliminariai datuojamas XVII–XX a. Plote 2 aptiktos XVII a. keramikos degimo krosnies liekanos. Jos aplinkoje rasta nemažai brokuotos keramikos fragmentų.

Plotas 4 (15 m²) kastas esamos tarpuvartės vietoje. Čia fiksuotas iki 2,6 m storio kultūrinio sluoksnio horizontas, preliminariai datuojamas XVI a. pabaiga – XX a. Taip pat šiame plote aptikti 2 grindinių horizontai, preliminariai datuojami XIX ir XVII a. Apatinį kultūrinio sluoksnio horizontą (maksimalus storis – 20 cm) sudarė juoda žemė su pavieniais buitinės keramikos fragmentais.

Kitu etapu archeologiniai tyrinėjimai vykdyti sklypo centrinėje dalyje. Čia ištirti 3 plotai A, B ir C (bendro 50 m² ploto). Fiksuotas iki 3 m storio kultūrinis sluoksnis, preliminariai datuojamas XVI a. pabaiga – XX a. Visuose plotuose viršutiniame horizonte fiksuotas supiltinis tamsiai pilkos žemės sluoksnis. Giliau, apie 40 cm gylyje nuo žemės paviršiaus atidengti mūrinio pastato arkiniai ir juostiniai pamatai. Pirminė mūro architektūrinė analizė parodė, kad aptikti fragmentai yra